

DEN DANSKE DOMMERFORENING

Dato: 22. september 2009

Til medlemmerne af
Folketingets Retsudvalg

Før sommerferien fik domstolene tilført en merbevilling på 110 mio. kr. navnlig med henblik på nedbringelse af de sagsbunker, der er opstået siden domstolsreformens ikrafttræden.

Dommerforeningen hilste merbevillingen velkommen, men påpegede samtidig, at merbevillingen ikke kunne forventes varigt at løse domstolenes ressourceproblemer.

Den netop offentliggjorte halvårsstatistik viser desværre, at sagsbunkerne er yderligere forøget i første halvår af 2009.

Dette er sket på trods af, at byretterne nu afslutter 20 procent flere sager end før reformen, men antallet af nye sager er steget endnu kraftigere, idet byretterne i første halvår 2009 modtog 28 procent flere sager end i første halvår 2006.

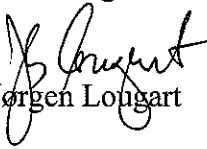
Det er af væsentlig betydning for domstolenes fremtidige serviceniveau over for borgerne, at der tages højde for denne udvikling i forbindelse med de kommende forhandlinger om en flerårsaftale for domstolene.

Det er således afgørende nødvendigt, at domstolenes bevillinger ikke beskæres i en tid, hvor antallet af sager stiger dramatisk. Hvis sagsbehandlingstiderne ikke skal forhøjes yderligere, er det tværtimod nødvendigt at øge bevillingerne blandt andet med henblik på at tilføre domstolene yderligere årsværk, herunder flere dommerstillinger.

Dommerforeningen har i vedlagte notits redegjort nærmere for sine ønsker til indholdet af flerårsaftalen, men vi ser frem til under et nyt møde med Retsudvalget at uddybe vore synspunkter.

Vi har orienteret justitsminister Brian Mikkelsen om denne henvendelse.

Med venlig hilsen

Jørgen Løngart

Dommerforeningens ønsker til en flerårsaftale.

Dommerforeningen ønsker, at der generelt tilføres flere ressourcer til domstolene.

Ved domstolsreformen den 1. januar 2007 blev der indført en ny instansfølge, og 84 byretter blev slået sammen til 24 større byretter. Domstolsreformen skulle modernisere og effektivisere domstolene og som en del heraf aflaste Højesteret, således at Højesteret kun får forelagt sager af principiel karakter. Endvidere skulle behandlingen af sager i to instanser afkortes.

Domstolsreformen er nu gennemført, men sagsbehandlingstiden ved byretterne er desværre samtidig blevet alt for lang. Det skyldes navnlig, at den samtidig gennemførte indholdsreform, hvorefter alle sager uanset størrelse og art nu begynder i byretterne, og hvorefter der i visse civile sager og nævningsager skal medvirke 3 dommere, har krævet flere ressourcer end forudset.

Indførelse af en småsagsproces uden advokatmedvirken, mere arbejdskrævende behandling af forældremyndighedssager og en for dommerne belastende mangel på erfarent kontorpersonale og dommerfuldmægtige har også sin andel i de voksende sagsbunker.

Finanskrisen med deraf følgende vækst i antallet af fogedsager, konkurser og tvangsauktioner samt øgede ressourcer til politiet og dermed på længere sigt flere straffesager har yderligere forværret situationen.

Domstolene blev før sommerferien tilført yderligere 110 millioner. De yderligere midler er fortrinsvis gået til fastholdelse af kontorpersonale og et øget antal dommerfuldmægtige. Tilførslen var tiltrængt, men Dommerforeningen må understrege, at den langt fra er tilstrækkelig. Der er et politisk valg, hvor store ressourcer, man vil ofre på retsvæsenet, men det må herved erindres, at Danmark er blandt de lande i EU, der bruger færrest penge på domstolene målt pr. indbygger.

Konkret ønsker Dommerforeningen

1. Flere jurister, herunder dommere
2. Mere kontorphersonale
3. Bedre arbejdsvilkår og uddannelsesmuligheder
4. Tidssvarende bygningsforhold
5. Moderne IT-udstyr

Ad 1. Flere jurister, herunder dommere

I forbindelse med reformen blev antallet af byretsdommere forøget fra 210 til 253 inklusive de nyoprettede præsidentstillinger. Nettoforøgelsen var imidlertid noget mindre, idet der samtidig blev nedlagt 7 landsdommerstillinger (senere forøget til 10) og en række retsassessorstillinger. Reduktionen af landsdommerstillingerne hang sammen med den ændrede instansfølge, og reduktionen af assessorstillingene skyldtes, at et af målene med reformen var, at dommerarbejde i højere grad skulle varetages af udnævnte dommere. Målsætningen om at 75 % af retsarbejdet mod tidligere 60 % skulle udføres af udnævnte dommere er imidlertid slet ikke opfyldt. Det øgede sagspres har umuliggjort dette, og navnlig fra de større byretters side fremsættes ønske om yderligere dommere, hvis sagsbunkerne skal nedbringes inden for overskuelig tid, og hvis en acceptabel sagsbehandlingstid derefter skal fastholdes.

Yderligere dommerstillinger er imidlertid ikke kun nødvendige af hensyn til nedbringelse af sagsbunkerne, men i lige så høj grad af hensyn til den nødvendige kvalitetssikring af dommernes arbejde. Hvis den høje kvalitet skal bevares, er det nødvendigt at afsætte ressourcer til videreuddannelse m.v. som omtalt under punkt 3. nedenfor.

Danske dommere går langt mere i retten end deres kolleger i for eksempel Norge, Sverige og Holland og forberedelse og domsskrivning foregår ofte uden for normal arbejdstid. Hvis antallet af dommerfuldmægtige blev øget, ville

dommerfuldmægtige kunne bistå dommerne med at forberede sagerne og udarbejde udkast til domme (såkaldte referendarer), således at dommerne i højere grad kunne koncentrere sig om selve retssagsbehandlingen. Den yderligere tilførsel af midler til domstolene er i vidt omfang medgået til at øge antallet af dommerfuldmægtige, men da sagsmængden inden for de områder, der typisk varetages af dommerfuldmægtige (foged- og skiftesager) samtidig er steget markant på grund af finanskrisen, mærker dommerne ikke denne tilførsel i deres daglige arbejde. En yderligere forøgelse af antallet af dommerfuldmægtige er derfor nødvendig, hvis dommerne skal aflastes i det egentlige retsarbejde.

Ad 2 Mere kontorpersonale.

Dommere bør alene affatte skriftlige afgørelser i form af domme, kendelser og breve med juridisk indhold. Øvrigt kontorarbejde, herunder telefonbetjening, journalisering af sagerne, berammelse af retsmøder, udarbejdelse af domsudkast i straffesager og varetagelse af de kontormæssige funktioner under forberedelsen af civile sager må og skal overlades til kontorpersonalet.

For få år siden var der flere kontoransatte pr. dommer, end der er nu. Dette betyder, at dommerne i dag i stigende grad udfører kontor- og servicearbejde, som mest hensigtsmæssigt kunne udføres af kontorpersonale, ligesom dommere i byretten ofte beklæder retten alene og under retsmødet derfor tillige må varetage de praktiske funktioner, som tidligere blev udført af protokolføreren. Dette svækker naturligvis dommerens muligheder for at koncentrere sig om selve sagen med deraf følgende risiko for afgørelser af ringere kvalitet, ligesom det kan være vanskeligt at bevare den naturlige værdighed omkring rettens arbejde, når dommeren også skal udføre rene servicefunktioner.

Ad 3. Bedre arbejdsvilkår og uddannelsesmuligheder

Dommernes arbejde udgør en i særdeleshed videnstung virksomhed af stor betydning for samfundet. Tilgangen af ny kompleks lovgivning er omfattende, ikke mindst som følge af det stærkt voksende internationale retssamarbejde. Domstolsreformen og den nye instansordning mellem retterne har også i sig selv medført yderligere behov for at fokusere på den generelle efteruddannelse af alle landets dommere.

Der stilles med andre ord i stigende grad krav til dommeres bl.a. faglige kvalifikationer, faglige overblik, indsigt i samfundsforhold og evne til omstilling. Der er ingen grund til at tro, at dette billede vil ændre sig.

Ønsker man at bevare kvaliteten – og dermed retssikkerheden – ved domstolene, må der afsættes betydelige midler til efteruddannelse af dommere og daglig ajourføring af deres viden. Der er således et evident behov for kontinuerlig og omfattende undervisning både inden for domstolenes kompetenceområder og i specielle juridiske discipliner samt et behov for indsigt i erhvervslivets forhold.

Med henblik på at alle dommere kan deltage i efteruddannelsen bør der etableres et stående formaliseret efteruddannelsesstilbud, og der bør gives dommerne og embederne mulighed for at dommerne systematisk kan deltage i denne undervisning.

Dommerforeningen finder endvidere, at der bør indføres mulighed for en orlovsordning for dommere.

Ønskerne om bedre efteruddannelsesmuligheder og adgang til orlov m.v. er nærmere beskrevet i Visionsudvalgets rapport, og Dommerforeningen finder, at disse forslag, der navnlig vedrører dommernes arbejdsvilkår, nu bør prioriteres højt.

Ad 4. Tidssvarende bygningsforhold

I forbindelse med domstolsreformen har mange byretter fået nye og gode lokaler. Der er imidlertid stadig en del embeder, herunder de to landsretter, der lider under dårlige lokaleforhold. Dette er u hensigtsmæssigt for rettens arbejde. Men værre er det, at de dårlige bygningsforhold også går ud over brugerne af domstolene. Flere steder har det været nødvendigt at inddrage advokat- og venteværelser til kontorer, og advokaterne må derfor konferere med klienterne på gangene, ligesom det desværre ofte er nødvendigt at henvise vidner, der ofte er nervøse ved at skulle afgive forklaring i retten, til at vente på gangene, hvor de tiltalte også ofte befinder sig.

Ad 5. Moderne IT-udstyr.

Domstolene betjener sig fortsat af forældede sagsbehandlingssystemer. Nye er undervejs, men IT-standarden ved domstolene ligger alligevel langt under andre offentlige myndigheder. Der foretages for tiden en række forsøg bl.a. med videoafhøring og rumoptagelse af forklaringer, men generelt går der alt for lang tid fra, at veloverståede forsøgsordninger kan indføres permanent på landsbasis.